

Кесте 1

Жарғылық капиталының өзгерісі кезінде ЖШС әрекеті

Капиталды азайту	Капиталды көбейту	Өз үлесін немесе бір бөлігін сату	Қатысушының қайтыс болуы
ЖШС қатысушыларының жалпы жиналысында жарғылық капиталды азайту туралы шешім қабылданған күннен бастап тиісті органға алты айдың ішінде қайта тіркеу туралы өтініш жазу немесе кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру туралы қажетті дәлелдемелер беру	Қатысушыларының жалпы жиналысында жарғылық капиталды ұлғайту туралы шешім қабылдаған күннен бастап үш ай ішінде мемлекеттік тіркеуді жүзеге асыратын органға хабарлау	ЖШС атқарушы органына сатудың болжамды бағасын көрсету арқылы өзінің қызығушылығы туралы хабарлау	Оның жарғылық капиталдағы үлесін азаматтық заңнама нормаларына сәйкес мұрагерлеріне беру

Бухгалтерлік есепте жауаркершілігі шектелген серіктестіктің жарғылық капиталын тіркеген кезде келесідей шоттар корреспонденциясы құрылады:

Дт 5110 Кт 5030

Құрылтайшылардың жарғылық капиталға салымдарына келесідей шоттар корреспонденциясы беріледі:

Дт 1010,1030,2410,1330 Кт 5110

Қорытындылай келе, салымдар жарғылық капиталға заттай нысанда немесе мүліктік құқық түрінде ақшалай нысанда барлық ЖШС құрылтайшыларының келісімі бойынша немесе қатысушылардың жалпы жиналысының шешімі бойынша бағаланады. Егер осындай салымның құны 20 000 АЕК-ке баламалы сомандан асып кетсе, оның бағалауын тәуелсіз бағалаушы-сарапшы растауы тиіс. ЖШС-нің салымы ретінде мүлікті пайдалану құқығы берілген жағдайда, осы салымның мөлшері құрылтай құжаттарында көрсетілген барлық мерзімге есептелген пайдалану төлемімен айқындалады.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексі 1994 жылғы 24 желтоқсандағы №268-ХІІІ
2. Зейнуллина А. Ж. Ілгерілемелі қаржылық есеп: оқу құралы / А. Ж. Зейнуллина, А. А. Сарсенбаева, М. С. Искакова. - Алматы : ССК, 2018. - 164б

Касымова Н.А. – 3 курс (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ)

Ғылыми жетекшісі - э.ғ.м., аға оқытушы Темирбекова Л.А.

САЛЫҚТЫҚ ЕСЕПТІЛІК НЫСАНДАРЫН ЭЛЕКТРОНДЫ ТҮРДЕ ҰСЫНУ

Қазіргі уақытта кірістер басқармаларының қызмет барысында ең басты орын алып отырған мәселерінің бірі, ол сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларын алдын алу мақсатында салық әкімшілігін электронды түрде өткізу болып отыр. Яғни салық есептіліктерін заңды түрде, мекеме бухгалтері жұмысын оңайлату, қағаз қиыншылықтарын жою, есептіліктерді уақтысында тапсыру мақсаттарына жету қажеті үшін және электронды салық есептіліктерін тапсыру болып отыр. Салық есептіліктерін электронды түрде тапсыру кезінде салық төлеушілерге қолайлы мынадай жағдайлар:

- салық төлеушілерге есептілік формаларын сатып алмай-ақ, оны сол ақпараттық бағдарламада шығарып алуға болады;
- салық есептіліктерін өз орындарында, яғни кірістер барсқармасына келмей жатып уақтылы интернет желісі арқылы тапсыра алады.
- өз қызмет жасау орындарында, кірістер барсқармасына келмей өз бет есептерін интернет желісі арқылы көре алады;
- интернет желісі арқылы салық өтініштерін бере алады.

Салық есептіліктерін электронды түрде тапсыратын салық төлеушілер қатарына қосылу үшін, салық органына арнайы өтініш беріп тіркеледі. Тіркеулі үшін арнайы өтініш беріп, кірістер басқармасымен келісім жасау арқылы жүзеге асады. Осылайша тіркеліп, кірістер басқармасынан арнайы криптографиялық кілт беріліп, сол криптографиялық кілт арқылы салық есептіліктерін электронды түрде тапсыра алады. Салық есептіліктерін тапсыру кезінде салық төлеуші салық органына келуі қажет болмайды. Егер де салық төлеушінің компьютерлік техникалары болмаса немесе интернет желісіне шыға алмаса, кірістер басқармасында осындай салық төлеушілерге жеңілдік жасау мақсатында арнайы компьютерлермен қамтамасыз етілген. Яғни кірістер басқармасында «Салық төлеушілер терминалы» бар.

Ақпараттық технологиялардың дамуы, интернет мүмкіндіктерін пайдаланудың кеңейуі ұсынылатын электронды қызметтердің, соның ішінде салық саласындағы қызметтердің де арнасын үнемі кеңейтіп отыруға ықпал жасауда. Бұл, ең алдымен, салық есептілігін өңдеу жүйесінің (СОНО) енгізілуімен, «Электронды үкімет» www.e.gov.kz веб-порталының, Web-қосымшасына «Салық төлеуші кабинеті» жұмыс істеуімен байланысты.

Мындаған салық төлеушілер декларацияларды қағаз түрінде тапсырудың дәстүрлі формасынан бас тартып, «электронды» салық төлеушілер қатарына өтіп, қазіргі ақпараттық технологиялардың сөзсіз басымдықтары барына көз жеткізіп үлгерді. Осыған орай барлық салық төлеушілерді электронды жолға өтуге асығуға шақырады.

Виртуалды «Салық төлеуші кабинеті» арқылы Интернет көмегімен декларацияларды электронды түрде тапсырудың оң тұстары айқын;

- мемлекеттік кірістер басқармаларына келмей-ақ декларацияларды компьютер арқылы тәуліктің кез келген уақытында, тіпті демалыс күндері мен мереке күндерінде де тапсыру мүмкіндігі,
- құжаттардың дұрыстығына кепіл болу,
- салық бланкілерінің жылдам жаңғыртылуы, жаңарған сайын бланкілерді сатып алуға қаражат шығындамау,
- қағаз жеткізгіште көшірме жасап, оны сақтаудың қажет еместігі,
- қағаз күйіндегі есептілікті сақтап, архив жасау қажеттігінің болмауы,
- салық бланкілерінің жылдам жаңғыртылуы, жаңарған сайын бланкілерді сатып алуға қаражат шығындамау.

Есеп беру электронды түрде жіберілетін жүйенің жеткізілуіне кепілдік беруі, ақпараттың рұқсатсыз қол жетімділігі мен берілетін деректердің сенімділігімен қамтамасыз етілуі маңызды фактор болып табылады. Электрондық қызметтерді қолдану арқылы салық төлеушілер өздерін мемлекеттік кірістер департаментіне қосымша барудан сақтайды және қызметтермен жұмыс жасау уақыты мен дағдыларын айтарлықтай үнемдейді. Салық төлеушілер мен салық органдарының өзара әрекеттесу процесі ақпаратты беру жүйесінің қауіпсіздігін арттыруға, сонымен қатар бағдарламалық жасақтаманың сенімділігін арттыруға және жақсартуға, оның функционалдығын кеңейтуге бағытталғандығын ерекше атап өткен жөн. Кез-келген салық төлеуші Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Салық кодексінің www.kgd.gov.kz веб-сайтында оның жеткізушісінің қосылған құн салығы бойынша тіркелген-тіркелмегендігін тексере алады, өйткені егер оның жеткізушісі ҚҚС төлеуші емес екендігі анықталса, ҚҚС сомасы автоматты түрде төмендейді, бұл қосымша салықтар мен проценттердің алынуына әкеледі.

Былайша айтқанда, «электронды» салық төлеушілер мемлекеттік кірістер басқармаларының жұмыс режиміне тәуелді емес. Интернетке шыға алатын әр салық төлеуші ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитетінің порталында рұқсат берілмеген қол сұғудан қорғалған жеке бөлім аша алады.

Сіз интернет арқылы өз виртуалды кабинетіңізге қосылып, кейін салық органында өңделу үшін салық есептілігі нысандарын электронды түрде толтырып тапсырасыз. «Салық төлеуші кабинеті» Web-қосымшасы интернетті ғана қолдана отырып, салық төлеушіге ыңғайлы кез келген жерден көптеген қызметтерді пайдалануға мүмкіндік береді, дәлірек айтсақ: салық есептілігі нысандарын дайындау мен тапсыру; хабарламалар алу; өңдеу сатыларын қарап шығу; бұрын тапсырылған салық есептілігі нысандарын іздеу мен қарап шығу; салықтар, басқа да міндетті төлемдер, өсімпұлдар, айыппұлдарды есепке алу мен қайтару туралы салықтық өтініш беру; салық берешегінің, міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары және әлеуметтік аударымдар бойынша берешектің жоқ (бар) екені туралы электронды түрде сұрау салу; салық төлеушінің таратылуына байланысты құжаттық тексеріс жүргізу туралы салықтық өтініш беру; салықтық тексеріс нәтижелеріне шағым беру режимі (берілген шағымның қаралу сатыларын бақылау); мүлік салығы мен жер салығының сомалары туралы хабарламалар; тіркелген салық салу объектілері туралы ақпарат алу; камералды бақылау нәтижелері туралы хабарламалар; электронды құжаттар түріндегі салық

есептілігі нысандарының импорт/экспорты; жеке тіркеу мәліметтерін қарап шығу; дербес шоттарды қарап шығу, салыстыру актілерін алу, дербес шоттан көшіріп алу; кеден одағы шеңберіндегі салық есептілігін тапсыру (320, 328); алкоголь өнімдерін жіберу бойынша ілеспе жүкқұжаттарды есепте алу және т.б.

«Салық төлеуші кабинетінде» жұмыс істеу үшін криптографиялық кілт керек, ол ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитетінің куәландырушы орталығымен беріледі.

«Салық төлеуші кабинеті» Web-қосымшасына www.cabinet.salyk.kz мекен-жайы бойынша кіруге болады. «Салық төлеуші кабинеті» интерфейсінің ыңғайлы көмек көрсету жүйесі бар, онда қызметтерді қолданудың мәтін форматында да, бейнеформатта да анық көрсетілген нұсқаулығы бар.

Дәл осылайша салық есептілігі нысандарын тапсыру бойынша қызмет көрсететін «Салық төлеуші терминалдары» әр аудандық мемлекеттік кірістер басқармаларында жұмыс істейді. Сұрақтар пайда болған жағдайда, мемлекеттік кірістер басқармаларының мамандары кеңес беріп, көмек көрсетеді. Әрі бұл қызметтер тегін көрсетіледі, бұл да аса маңызды тұстардың бірі.

Әдебиеттер:

1. <https://old.elorda.info/kk/news/view/3429-salyq-eseptiligin-elektrondy-turde-t>
2. ҚР Салық Кодексі // adilet.zan.kz

Касымханова Г.С. - 2 курс (академик Е.А.Бөкетов атындағы ҚарМУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.к., доцент Қалымбетов У.К.

КӘСІПОРЫН ҚЫЗМЕТІН ТАЛДАУДЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Талдау тура мағынада, зерттеген объекті, құбылысты, мән-мағынаны бөліктерге, элементтерге бөліп, терең зерттеу болып табылады. Экономикалық үрдістерді зерттегенде шағын, бірліктік шаруашылық құбылысты, жағдайды зерттейді. Сол құбылыстардың, жағдайлардың жиынтығы шаруашылық үрдіс деп саналады. Шаруашылық үрдістер экономикалық талдау барысында, өзара байланыстарда, өзара тәуекелділіктерде зерттеледі. Байланыстарды, тәуекелділіктерді анықтау талдаудың маңызды әрекеті. Өйткені себептік байланыстар шаруашылық үрдістің негізін құрайды. Себепті факторлар зерттеліп, топтар бойынша жіктеледі: маңызды және маңызды емес, негізгі және жанамалық [1].

Басында маңызды факторлардың әсерін содан кейін екінші реттегі факторлардың әсері зерттеліп өлшенеді. Факторлардың әсерін өлшеу үшін арнайы экономикалық әдістер мен тәсілдер қолданылды.

Экономикалық талдаудың мақсаттарына келесілер жатады:

1. Бизнес жоспарларының және нормативтерінің ғылыми экономикалық негізделуіне жоғарылату.
2. Бизнес жоспарлардың және нормативтердің орындалуын объективті зерттеу және қадағалау.
3. Еңбектік, материалдық және қаржылық ресурстардың пайдалануының экономикалық тиімділігін анықтау.
4. Барлық өндірістік сатыларда ішкі шаруашылық резервтерді анықтау және оларды өлшеу.
5. Басқарушылық шешімдердің оптималдығын сынау [2].

Кәсіпорын шаруашылық қызметті талдаудың ұйымдастыруының формалары ақпарат құрамы және басқарудың техникалық деңгейімен анықталады. Экономикалық талдау экономикалық қызметтің міндетіне ғана емес, сонымен қатар техникалық бөлімшелердің міндетіне кіреді.

Шаруашылық қызметті талдаудың функцияларын бөлудің схемасын келесідей түрде болуы мүмкін:

1. Қаржылық бухгалтерия. Кәсіпорын капиталының қалыптасуының қозғалысының және тиімді қолданылуының ақша ауқымын, салықтарды, инвестицияларды, пайданың қалыптасуы мен оның қолданылуын, кәсіпорын қаржылық жағдайын оның қабілеттігін талдайды.
2. Басқарушылық бухгалтерия өндіріске кететін өнімнің шығындарын оның өзіндік құнын қаржылық нәтижесін жоспарлайды, есепке алады, және талдайды.
3. Жоспарлы экономикалық бөлімше талдаушылық жұмыстың жоспарын құрады. Оның орындалуын бақылайды. Кәсіпорынның дамуының перспективалық сұрақтарын талдаудың нәтижелігі ағымдық және перспективалық жоспарларды өнімдейді және түзетеді.
4. Өндірістік бөлімше – өнімде шығарудың көлемі, ассортименті, сапа жағынан жоспарының орындалуын талдайды.